HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לאחותו שהיא בת אביו ובת אמו לומר שאין עונשין מן הדין ור' יצחק סבר עונשין מן הדין ואיבעית אימא יליף עונש מאזהרה א"ר אלעזר א"ר הושעיא כל מקום שאתה מוצא ב' לאוין וכרת אחד חלק חטאת ביניהן ומאי היא מפטם וסך דכתיב [1]על בשר אדם לא ייסך ובמתכונתו וגו' כרת אחד דכתיב [2]איש אשר ירקח כמוהו ואשר יתן ממנו על זר ונכרת מעמיו וכי מאחר דלאוין מוחלקים כרת דאחותו דכתב רחמנא ל"ל לר"י כדאית ליה לרבנן מיבעיא להו לומר שאין עונשין מן הדין (לר' יצחק מפיק ליה לחייב על אחותו שהיא אחות אביו ושהיא אחות אמו ורבנן דנפקא להון מן אחותו דרישא ור' יצחק סבר אחותו דרישא אורחיה דקרא היא ומפיק לחלק מאחותו דסיפיה דקרא לחלק על אחותו שהיא אחות אביו ושהיא אחות אמו) אמר רנב"י אף אנן נמי תנינא המפטם את השמן המפטם את הקטרת והסך בשמן המשחה ל"ל דתניא המפטם את הקטרת במיצעא לאו הא קמ"ל מה קטרת לאו בפני עצמו וחייבים עליה כרת בפני עצמו אף מפטם שמן וסך נמי כיון דלאו בפני עצמו חייבים עליו בפני עצמה וכ"ת דקא בעי למיתנא פיטומין בהדי הדדי ניתנהו איפוך המפטם את הקטרת והמפטם את השמן והסך שמן המשחה אמאי פלגיה לשמן לאו הא קמשמע לן דיש חילוק חטאות ביניהן ש"מ: הבא על הזכור: תנא במאי קא חשיב אי בגברי דל האשה הנרבעת ובצרא לה חדא אי בנשי קחשיב דל מינהון הבא על הזכור ועל הבהמה ובצרי להו תרתי א"ר יוחנן לעולם תנא גברי קחשיב ותני הכי הבא על הזכור והביא זכור עליו ור' ישמעאל היא דאמר חייב שתים והא מדקתני מגדף בסיפיה ומוקמינן לה כר"ע רישא נמי ר' עקיבא וכ"ת ר"ע היא ובריישא סבר לה כר' ישמעאל והאמר ר' אבהו הבא על הזכור והביא זכור עליו לר' ישמעאל דמפיק ליה מתרתי קראי [3]מואת זכר לא תשכב [4]ומולא יהיה קדש מבני ישראל חייב שתים לר"ע אינו חייב אלא אחת דמחד קרא נפיק ליה את זכר לא תשכב קרי ביה לא תשכיב אלא רישא ר' ישמעאל ובמגדף סבר לה כר"ע אי הכי ניתני נמי הבא על הבהמה והביא בהמה עליו הא אמר אביי הבא על הבהמה והביא בהמה עליו אף לר' ישמעאל אינו חייב אלא אחת דכי כתיב קרא בגברי כתיב ר"א משמיה דרב אמר תנא תני שלשים ושלש חטאות ותני שלש כריתות לסיומינהו בכריתות דקתני סיפא פסח ומילה במצות עשה ומאי קתני להו ואיתימא לאיתויי קרבן עליהון מי מייתי והתני' הוקשה כל התורה כולה לעבודת כוכבים דכתיב [5]תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה והנפש אשר תעשה ביד רמה מה עבודת כוכבים שב ואל תעשה אף כל שב ואל תעשה אלא לאו ש"מ תנא שלשים ושלש חטאות מאן דעבדי בשוגג והדר תנא שלש כריתות לסיומינהו לכריתות ש"מ: המחלל את השבת: אמרי שבת מ' חסר אחת הוויין א"ר יוחנן תנא שגגת שבת וזדון מלאכות דלא מחייב אלא חדא דתניא שגגת שבת וזדון מלאכות וניתני זדון שבת ושגגת מלאכות דמחייב מ' חסר אחת דתניא [6]ועשה מאחת מהנה פעמים שחייב אחת על כולן ופעמים שחייב על כל אחת ואחת (דתניא) אחת שהיא הנה זדון שבת ושגגת מלאכות תנא שגגת שבת וזדון מלאכות עדיפא ליה דמחטאת מיהא לא מיפטר וכן אתה מוצא גבי עבודת כוכבים דקתני שגגת עבודת כוכבים וזדון עבודות שגגת עבודת כוכבים היכי דמי אילימא דעמד בבית עבודת כוכבים וסבר בית הכנסת היא והשתחוה הרי לבו לשמים ואלא דחזא אנדרטא וסגיד לה אי דקבליה עליה באלוה בר סקילה הוא ואי דלא קבליה באלוה לאו מידי הוא אלא מאהבה ומיראה הניחא לאביי דאמר חייב אלא לרבא דאמר פטור מאי איכא למימר

אלא

שאין עונשין מן הדין. דלא אמרינן מה אחותו מן האב גרידא או מן האם גרידתא ענש עליה מן האב ומן האם לא כ"ש: **אי בעית אימא.** לר"י אין עונשין מן הדין וענש באחותו מן האב ומן האם לר' יצחק נפקא ליה דיליף עונש מאזהרה כשם שהזהיר עליה כשאר עריות כך ענש עליה ואזהרה דידה מפרש במסכת מכות (דף יד.) דאמר קרא ערות בת אביך או בת אמך אין לי אלא בת אביך שלא בת אמך ובת אמך שלא בת אביך בת אביך ואמך מנין ת"ל [שם] אחותך היא לא תגלה ערותה וכשם שהזהיר עליה כך ענש עליה: **א"ר אלעזר חלוק חטאות.** שאם עשאן שניהם בהעלם אחת חייב שתים: **כרת באחותו.** דפרט בה קרא למאי אתא: הגה"ה כיון דלאוין מחלקין לא מיבעי ליה לחלק על אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו שהרי יש בה ג' לאוין: ה"ג **לר' יצחק כדאית ליה לרבנן מיבעי להו לאחותו בת אביו ואמו לומר שאין עונשין מן הדין.** וכוליה קרא משום אחותו דסיפא אתא ובשביל חדוש אחד דרך לשנות פרשה שנאמרה: **ולרבי יצחק מיבעי ליה כו' עד סיפא** ל"ג לה ופירוש משובש הוא מתלמידים טועין עד כאן הגה"ה: **וחייבין עליהן בפני עצמה.** על כל אחד כי עביד להו בהעלם אחת: **תנא מאי קחשיב.** מכדי אמרן לעיל מניינא להכי אתא שאם עשאן כולן כו' היכי משכחת לה לשלשים וארבע חטאות בחד (ב): **גברא.** הוא דרבע לבהמה: **איתתא.** כגון שנבעלה לבנה ולבן בעלה ולחמיה ולחתנה ולבהמה וכן כולם: **הבא על הזכור ועל הבהמה.** דאין כאן לד אשה. פסח ומילה לא מצי למיפרך דלאו משום חטאות נקט להו דהא לאו בני קרבן נינהו דאין קרבן אלא על לאו כדמפרש לקמן: **ור' ישמעאל היא.** בפרק ד' מיתות (ה): **והא מדקתני.** בכלל כריתות מגדף לאשמועינן דמביא קרבן ומוקמי לה לקמן כר"ע דאמר בסוף פירקין (דף ז.) מגדף מביא קרבן רישא נמי ר"ע: **דאמר רבי אבהו.** בפרק ד' מיתות (סנהדרין נד:) לא יהיה קדש אזהרה לנשכב ועונש מגזירה שוה דכתיב וגם קדש היה בארץ. ואי קשיא גבי עריות היכן מצינו אזהרה לאשה כמו לזכר דאשכחן בכולהו לאו פריך הכי שאני התם כיון דאיהי נמי מיתהנייא משכיבה קרינא בה הנפשות העושות אבל משכב זכר דלא מתהני בעי אזהרה. (ג) ובגברי כתיב דאין זכור לבהמה ולא מיקרי קדישות: **ר"א אמר.** בגברי חשיב ודקא קשיא לך (ד) דאשה נרבעת תנא ל"ג חטאות חשיב בחד גברא בהעלם אחד ותנא אשה נרבעת ופסח ומילה לסיומינהו לכריתות: **והנפש אשר תעשה ביד רמה.** בעבודת כוכבים הכתוב מדבר: **מה עבודת כוכבים שב ואל תעשה.** וחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת כדכתיב לעיל מיניה עז בת שנתה לחטאת: **אף כל שב ואל תעשה.** שזדונו כרת ושגגתו חטאת: **מ' חסר אחת הן.** ליתני ע"ה כריתות: **תנא שגגת שבת.** דסבור שהיום חול: **וזדון מלאכות.** שיודע שמלאכות הללו אסורות בשבת דא"כ עביד לכולהו אבות מלאכות אינו חייב אלא אחת דליכא אלא חדא שגגה ומתניתין בתר חיוב חטאת נקטינהו לכריתות: **הנה שהיא אחת.** דכתיב ועשה מאחת מהנה וה"ל למיכתב אחת מהנה מאי מאחת משמע פעמים שחייב מעבירה אחת הנה כלומר כמה חטאות ומהנה מעבירות הרבה חטאת אחת: **שגגת שבת וזדון מלאכות.** ועשה מלאכות הרבה אינו חייב אלא אחת: **זדון שבת.** דיודע שהיום שבת: **ושגגת מלאכות.** דאינו יודע שמלאכות הללו אסורות אבל יודע מצות שבת בדבר אחד כגון דידע שאסור לצאת חוץ לתחום (ה): **אחת שהיא הנה.** על מצוה אחת כגון שבת חייב כמה חטאות: **שגגת שבת וזדון מלאכות עדיפא ליה.** למיתני לאשמעינן חדוש דאע"ג דהזיד במלאכות לא מפטר מחד חטאת: לישנא אחרינא **שגגת שבת וזדון מלאכות עדיפא ליה.** דמילתא פסיקא ליה דמכי שגג אשבת לא מיפטר מיהא מחד חיובא חטאת דא"כ שגג אף במלאכות מחייב חדא אבל שגגת מלאכות דליחייב בכל חדא וחדא לא פסיקא ליה דזימנין דמיפטר מהך חיובא כגון שגג אף בשבת דהעלם זה וזה בידו ואמרינן במסכת שבת (דף ע:) דלא מחייב אלא חדא והכי מסתברא דבשגגת שבת קמיירי מדחשיב גבי עבודת כוכבים במתני' חדא ותו לא מכלל דבשגגת עבודת כוכבים וזדון עבודות קמיירי דאי בשגגת עבודה איכא ד' חטאות בד' עבודות זיבח וקיטר וניסך והשתחוה: **הרי לבו לשמים.** דאי נמי בבית עבודת כוכבים השתחוה לשמים לאו איסורא עבד וליכא חטאת: ה"ג **אי דלא קבליה עליה באלוה לאו כלום הוא.** דכיון דלא נעשה לשם עבודת כוכבים השתחואה דידיה לאו כלום היא: **אלא.** השתחוה לעבודת כוכבים מאהבת אדם ומיראת אדם דסבר מותר לעבוד עבודת כוכבים מאהבה ומיראה וזדון מלאכות קרי משמתכוין לעבוד:

תוספות **לומר שאין עונשין מן הדין.** תימה דלעיל משמע דאיצטריך אחותו לחלק על אחותו שהיא אחות אביו כו' הא חדא מיהא מחייב ואמאי הא אין עונשין מן הדין מיהו איכא למימר דמהא יליף כיון דגלי הכא ה"ה לעיל אך קשה דלקמן פ"ג (דף יג.) תנן יש אוכל אכילה אחת וחייב כו' ואמאי דלמא לא מחייב כיון דחמיר טפי וכ"ת דיליף מהכא מה לאחותו שכן לא הותרה מכללה ויש מתרצין דשאני הכא דליכא אלא איסור אחותו וחמירא טפי ב' נלדין מלד א' להכי אמרי' אין עונשין מן הדין אבל לקמן פ"ג דאיכא איסורין אחרים חייל שפיר ע"י כולל ומוסיף בבת אחת תימה מ"ש גבי בתו מאנוסתו דיליף ק"ו (בסנהדרין עו.) מבת בתו דחשיב גלוי מילתא ולא הוי אזהרה מן הדין וי"ל משום דבת בתו באה מכח קורבת בתו וא"א לבת בתו בלא בתו אבל הכא משכחת אחותו בת אביו שלא בת אמו או להפך: **לר' ישמעאל דמפיק ליה כו'.** תימה מתני' היכי מתוקמא דהא אלא יהיה קדש לא כתיב כרת והיכי משכחת בה חיוב חטאת וי"ל דכיון דכתיב כרת אמשכב זכור הוי ליה ב' לאוין וכרת אחד: **לסיומינהו לכריתות.** תימה א"כ ליחשוב נמי הביא זכור עליו והביא בהמה עליו:

עין משפט נר מצוה

ט א מיי' פ"א מהלכות כלי מקדש הל' ד ה:

י ב מיי' פ"ד מהלכות שגגות הלכה א:

יא ג מיי' שם פ"ז הלכה ב ג:

יב ד מיי' שם הל' א:

מוסף רש"י

שאין עונשין מן הדין. מדין ק"ו, דיני ממונות ומצות עשה והלכות עבודה ופסולי קדשים אתה למד מק"ו אבל לא אזהרות ועונשין (חגיגה יא.). **חלק חטאת ביניהן.** שהלאוין מחלקין לחטאות (מכות יד:). **הבא על הזכור והביא זכר עליו.** בהעלם אחת, ור' ישמעאל היא דאמר חייב שתים. דשני לאוין הם דמתרי קראי אתו לפיכך חלוק חטאות ביניהם. והביא זכר עליו גרסינן ולא גרסינן זכור, דלא מקרי זכור אלא נקב המשכב (סנהדרין נד:). **דכי כתיב קרא.** לא יהיה קדש, בגברי כתיב. בזנות דגברי כתיב אבל לבהמה אין זנות כדילפינן ביבמות (נט:) מאתנן זונה ומחיר כלב ולא שייך בה לשון קדשות (סנהדרין נד:). **הוקשה כל התורה כולה לעבודת כוכבים.** הוקשו כל עבירות שבתורה בשגגתן לעבודת כוכבים לענין קרבן, מה עבודת כוכבים כרת שלו על דבר שהוא שב ואל תעשה כן והוא עמד ועשאו, אף כל שב ואל תעשה, אבל כרת של עמוד ועשה והוא ישב ולא עשה אין בו קרבן, ופסח ומילה עמוד ועשה הוא (מכות יג:). **הנה שהיא אחת.** דאמרן פעמים שחייב אחת על כולן מאי היא, שגגת שבת וזדון מלאכות. דיודע שהמלאכות אסורות בשבת אבל שכח ששבת היום (שבת ע:). **ועשה מאחת מהנה.** הוה ליה למכתב ועשה אחת מהנה, אי נמי ועשה מהנה, אי נמי ועשה אחת ולשתוק, מדכתבינהו הכי ש"מ למדרש כל חד וחד לחודה, לחייבו על אחת ועל מאחת, כלומר מקצת העבירה, על הנה ועל מהנה, כדמפרש הנה אבות מהנה תולדות, ולמידרשינהו נמי כי הדדי הכי מדסמכי להדדי (סנהדרין סב.) ודרוש הכי פעמים שכל מעשה עבירותיו חשוב אחת ופעמים שהוא קרוי הנה לשון רבים (שבת ע.). **אחת שהיא הנה.** דאמרן פעמים שחייב על כל אחת ואחת מאי היא, כגון שעשאן בזדון שבת ושגגת מלאכות דאיכא שגגות טובא (שם ע:). **אלא מאהבה ומיראה.** יודע שאסורה עבודת כוכבים בעבודות הללו, אבל שגג בכך כסבור שאין עבודת כוכבים בתורה מאהבה ומיראת אדם, והוי כשגגת עבודת כוכבים וזדון עבודות דמחייב חדא (סנהדרין סב.).

שיטה מקובצת

מסורת הש"ס

א) סנהדרין נד. [וש"נ], ב) מכות יד:, ג) רש"ק מ"ו ע"פ פי' רש"י, ד) סנהדרין נד:, ה) שם, ו) [ע"ש], ז) ע' בש' ב"ש ובספר בה"ז, ח) מכות יג:, ט) שבת ע. קג: סנהדרין סב., י) שם, כ) [סנהדרין סא: שבת עב:], ל) [צ"ל אחותך בת], מ) [ויקרא יח], נ) [דף ג:], ס) [סנהדרין נד:], ע) [דברים כג], פ) [מ"א יד], צ) צ"ל ע"ב,

תורה אור השלם

1. עַל בְּשַׂר אָדָם לֹא יִיסָךְ וּבְמַתְכֻּנְתּוֹ לֹא תַעֲשׂוּ כָּמֹהוּ קֹדֶשׁ הוּא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם: שמות ל לב
2. אִישׁ אֲשֶׁר יִרְקַח כָּמֹהוּ וַאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ עַל זָר וְנִכְרַת מֵעַמָּיו: שמות ל לג
3. וְאֶת זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תּוֹעֵבָה הוּא: ויקרא יח כב
4. לֹא תִהְיֶה קְדֵשָׁה מִבְּנוֹת יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְיֶה קָדֵשׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל: דברים כג יח
5. הָאֶזְרָח בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם תּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם לָעֹשֶׂה בִּשְׁגָגָה: במדבר טו כט
6. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא בִשְׁגָגָה מִכֹּל מִצְוֹת יְיָ אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה וְעָשָׂה מֵאַחַת מֵהֵנָּה: ויקרא ד ב

הגהות הב"ח

(א) גמ' דקתני חדא שגגת ע"ז וזדון: **(ב)** רש"י ד"ה תנא וכו' בחד גברא הס"ד ואח"כ מ"ה דל האשה הנרבעת כו' דהוא דרבע לבהמה הס"ד ואח"כ מ"ה אי בנשי אי איתתא: **(ג)** ד"ה דאמר רבי אבהו וכו' אזהרה הס"ד ואח"כ מ"ה בגברי כתיב דאין זנות לבהמה: **(ד)** ד"ה ר"א אמר וכו' קשיא לך דל האשה: **(ה)** ד"ה ושגגת מלאכות וכו' לתחום וזה היא אחת שהיא כצ"ל והד"א:

גליון הש"ס

גמ' ובמגדף ס"ל כר"ע. ע' סנהדרין סד ע"ב תד"ה וכי ושם ל ע"ב ברש"י ד"ה וכי ובבאר שבע שם:

רבינו גרשום

ר' יוסי הגלילי ר' עקיבא אומר הנשיא חייב בכולן חוץ משמיעת קול אלה שהמלך דהיינו נשיא לא מעיד ולא מעידין אותו: ור' יוסי הגלילי סבר כל שישנו באחת מהן ישנו בכולן וקמ"ל מתניתין דקתני חמשה כר' יוסי הגלילי וכר' עקיבא ולאפוקי מדר' אליעזר דאמר התם בהוריות נשיא מביא שעיר קמ"ל מניינא חמשה מביאין קרבן עולה ויורד דאפי' נשיא: מניינא למה לי לאפוקי מדר' אושעי' דאמר י"ג אבות נזיקין שומר חנם והשואל כו'. דאי אמר אלו אבות נזיקין השור והבור הוה אמינא תנא ושייר הני דר' אושעי' קמ"ל ד' אבות למעוטי דר' אושעיא. מ"ט לרב כדאית ליה ולשמואל כדאית לי' לרב דאמר מבעה זה אדם משום הכי ממעט דר' אושעיא דתנא תנא אדם וכל דדמי ליה ולשמואל דאמר מבעה זה השן אמר לך תנא בנזקי ממונו מיירי ולא נזקי גופו למעוטי דר' אושעיא דהוו נזקי גופו: ולר' אושעיא דתני י"ג מניינא למה לי לאפוקי מדר' חייא דאמר כ"ד אבות נזיקין ומ"ט ממעט להו ר' אושעיא דקסבר בממונא קא מיירי בקנסא לא קא מיירי והני דר' חייא קנסי הוו: ור' חייא מניינא דידיה למה לי למעוטי מפגל בקדשים. כהן האומר הריני שוחט זבח של פלוני על מנת להקטיר ממנו כזית חוץ לזמנו. ומסור המלשין על ממונו של חברו לעובדי כוכבים אנסין והני פטירי מלשלומי דלא עבדי מעשה בידים אלא בדבור בעלמא ואי קשיא לר' חייא אם כן עדים זוממין ומוציא שם רע דקא חשיב להו הא בדבור בעלמא קא עבדי אמר לך עדים זוממין ומוציא שם רע הא קא אמרי דעבד מעשה דאמר לא מצאתי לבתך בתולים הלכך קא חשיב להו: בשלמא פטור לגמרי מחטאת לא משכחת לה דהא כתיב בהו כרת בכולן דהיינו שגגתו חטאת: לכך יצאת כרת באחותו לחלק על כל אחת ואחת דמה אחותו מיוחדת שהיא ערוה וחייב על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת אף כל שהיא ערוה חייב על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת. והלא שלמים בכלל כל הקדשים היו. דכתיב אמור אליהם לדורותיכם כל איש אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים וגו' אף אחותו נמי יצאה מן הכלל ללמד על הכלל כולו: אמר לך רב ביבי ומינה. דהא ברייתא סייעתא להו מי אמרת כו': הכא